

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Факультет здоров'я, фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
_____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фізична терапія в геріатрії

Для студентів

Спеціальності: 227 - Фізична терапія, ерготерапія

Освітнього рівня: другий (магістерський)

Освітньої програми: Фізична терапія

Спеціалізації:

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № <u>0509/18</u> _____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали) « _____ » _____ 20 <u>18</u> р.

Київ – 2018

Розробники:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Викладачі:

Савченко В.М., доктор медичних наук, професор, зав. кафедри, кафедра фізичної реабілітації та біокінезіології.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фізичної реабілітації та біокінезіології
Протокол від 24.09.2018 р. № 2

Завідувач кафедри (В.М.Савченко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з грантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) Фізична терапія
21.09.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми (керівник проектної групи) (В.М. Савченко)
(підпис)

Робочу програму перевірено
_____.2018 р.

Заступник директора/декана (О.С. Комоцька)
(підпис)

Проланговано :

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

На 20__/20__ н.р _____ (______). «__»__ 20__ р., протокол №____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	4/120	
Курс	5	
Семестр	9	
Кількість модулів	4	
Обсяг кредитів	120	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	40	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	42	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – дати необхідні знання про особливості перебігу захворювань, сформувати навички оцінки стану здоров'я та здійснення фізичної терапії у осіб літнього віку.

Завдання дисципліни:

1. Висвітлити роль фізичної терапії у відновленні та підтримці здоров'я осіб літнього віку.
2. Описати особливості перебігу захворювань у осіб літнього віку.
3. Описати особливості оцінки стану здоров'я людей літнього віку.
4. Розкрити загальні особливості фізичної терапії у людей літнього віку.
5. Окреслити роль фізичної (рухової) активності у людей літнього віку як основи фізичної терапії.
6. Викласти особливості оцінки стану здоров'я та здійснення фізичної терапії у осіб літнього віку при різних клінічно значимих хворобах.

3. Результати навчання за дисципліною

1. Здатність застосовувати знання про принципи програмування занять фізичною реабілітацією та уміння програмувати заняття з фізичної реабілітації.
2. Здатність дотримуватись визначеного алгоритму дій під час виконання лікувальної гімнастики з урахуванням патології, діагнозу, періоду та перебігу захворювання.
3. Здатність застосувати знання про технології оцінювання рівня рухової активності людини.

4. Здатність використовувати знання основних положень кваліметрії, уміння використовувати методи опитування та анкетування, уміння використовувати метод експертних оцінок.

5. Здатність застосувати знання про причини та ознаки гіпертонічної та ішемічної хвороби, інфаркту міокарда та інсульту. Володіння методикою надання долікарської допомоги під час раптових серцево-судинних захворювань.

6. Здатність розробляти пацієнт-центричний план з пацієнтом, членами мультидисциплінарної команди, та іншими залученими сторонами: інтегрувати потреби та побажання пацієнта/клієнта до усіх аспектів планування; ідентифікувати пріоритетні заняттєві проблеми і можливі заняттєві цілі клієнта; аналізувати фізичні, культурні, соціальні, і інституціональні середовищні фактори, що впливають на заняттєву активність та участь; аналізувати та пропонувати варіанти підвищення інклюзивності та доступності клієнтського довкілля; розробляти реалістичні, вимірні, зрозумілі, та цілеспрямовані результати, погоджені з цінностями і життєві цілями особи; планувати необхідне надання послуг, зважаючи на обмеження та потрібного сервісного постачання, яке вважає обмежує ліміти або обмеження закладу надання допомоги; надсилати до додаткових послуг при и необхідності.

7. Здатність продемонструвати знання просторової організації різних організацій з фізичної реабілітації, техніки організації робочого місця. Уміння організувати прийом клієнтів, розміщувати інформаційні матеріали, повідомлення тощо. Знання протоколу та етики, ділового стилю, правил забезпечення охайності робочого місця.

8. Знати про роль фізичної терапії у відновленні та підтримці здоров'я осіб літнього віку.

9. Знати про особливості клінічних проявів хвороб, що часто зустрічаються у осіб літнього віку.

10. Знати і застосовувати принципи і методи реабілітаційного обстеження осіб літнього віку.

11. Знати і застосовувати показання і протипоказання до виконання програм фізичної терапії при різних хворобах та станах у осіб літнього віку.

12. Знати та адекватно використовувати засоби і методи збереження здоров'я, передчасного старіння людини.

13. Знати і застосовувати принципи побудови програм фізичної терапії у осіб літнього віку.

14. Вміти проводити обстеження стану здоров'я, оцінку працездатності та якості життя осіб літнього віку під час здійснення фізичної терапії.

15. Вміти складати індивідуальні програми фізичної терапії у осіб літнього віку при різних хворобах.

16. Вміти здійснювати динамічне спостереження, моніторинг стану здоров'я осіб літнього віку та оцінку ефективності під час виконання програм фізичної терапії.

17. Знати та використовувати чинні накази МОЗ України й інструктивні листи щодо надання допомоги особам літнього віку, вести реабілітаційну документацію під час проведення програми фізичної терапії. Знати правила

техніки безпеки під час роботи в геріатричних закладах.

18. Проводити санітарно-освітню роботу серед населення з питань профілактики, пропаганди здорового способу життя, занять фізичною культурою і спортом, спрямованих на подовження життя та упередження передчасного старіння.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Фізична терапія в геріатрії: загальні питання							
Тема 1. Роль та загальні особливості фізичної терапії у осіб літнього віку	4	2					2
Тема 2. Оцінка стану здоров'я осіб літнього віку. Діагностичне та реабілітаційне обстеження геріатричних хворих	4	2					2
Тема 3. Фізична (рухова) активність у осіб літнього віку як основа фізичної терапії	6			2			4
Модульний контроль	2						
Разом	16	4		2			8
Змістовий модуль 2. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях органів кровообігу та дихання							
Тема 4. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів кровообігу у осіб літнього віку	4	2					2
Тема 5. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 6. Фізична терапія при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 7. Фізична терапія при хронічній серцевій недостатності у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 8. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів дихання у осіб літнього віку	4	2					2
Тема 9. Фізична терапія при необструктивних і обструктивних захворюваннях легень (бронхіт,	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма) у осіб літнього віку							
Тема 10. Фізична терапія при пневмонії у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 11. Фізична терапія при легеневій недостатності у осіб літнього віку	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	34	4		12			16
Змістовий модуль 3. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях опорно-рухового апарату та органів травлення							
Тема 12. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку	4	2					2
Тема 13. Фізична терапія при остеоартрозі у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 14. Фізична терапія при остеохондрозі та остеопорозі у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 15. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів травлення у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 16. Фізична терапія при захворюваннях шлунку та кишок у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 17. Фізична терапія при захворюваннях жовчовивідних шляхів та печінки у осіб літнього віку	4			2			2
Модульний контроль	2						
Разом	26	2		10			12
Змістовий модуль 4. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях різних органів і систем							
Тема 18. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях периферійної та центральної нервової системи, хвороби Паркінсона та Альцгеймера у осіб літнього віку	4			2			2
Тема 19. Особливості перебігу, оцінки стану	4			2			2

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні
здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку.						
Тема 20. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях сечовидільної системи та статевих органів у осіб літнього віку.	4			2		2
Модульний контроль	2					
Разом	16			6		6
Підготовка та проходження контрольних заходів	30					
Усього	120	10		30		42

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Фізична терапія в геріатрії: загальні питання

Лекція 1. Роль та загальні особливості фізичної терапії у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Фізична терапія як галузь охорони здоров'я, роль фізичної терапії відновленні та збереженні здоров'я осіб літнього віку, особливості застосування методів фізичної терапії у людей літнього віку.

Лекція 2. Оцінка стану здоров'я осіб літнього віку. Діагностичне та реабілітаційне обстеження геріатричних хворих.

Основні питання / ключові слова: Методи оцінки стану здоров'я при застосування фізичної терапії, загальні особливості виконання діагностичного обстеження осіб літнього віку, антропометричні, лабораторні, інструментальні методи дослідження осіб літнього віку.

Практичне заняття 1. Фізична (рухова) активність у осіб літнього віку як основа фізичної терапії.

Основні питання / ключові слова: Рухова активність як основа фізичної терапії. Особливості рухової активності осіб літнього віку. Діагностика стану

рухової активності у осіб літнього віку. Особливості застосування методів рухової активності осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Михалюк Е.Л., Малахова С.Н., Черепок А.А. Общие основы физической реабилитации. Лечебная физическая культура в системе физической реабилитации. Учебно-методическое пособие. - Запорожье: ЗГМУ, 2013. - 126 с.
4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.
5. Коркушко О.В. Чеботарев Д.Ф., Калиновская Е.Г. Гериатрия в терапевтической практике. – К.: Здоров'я, 1993. – 840 с.
6. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В.В. Клапчука, О.С. Полянської. – Чернівці: Прут, 2006. – 208 с.
7. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
8. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. / под ред. акад. РАМН, проф. В.Н. Ярыгина, проф. А.С. Мелентьева. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. — Т. 2. Введение в клиническую гериатрию. — 784 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях органів кровообігу та дихання

Лекція 3. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів кровообігу у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань органів кровообігу у осіб літнього віку; оцінка стану органів кровообігу у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях органів кровообігу у осіб літнього віку.

Лекція 4. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів дихання у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань органів дихання у осіб літнього віку; оцінка стану органів дихання у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях органів дихання у осіб літнього віку.

Практичне заняття 2. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу ішемічної хвороби серця (стенокардії, інфаркті міокарду) у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при ішемічній хворобі серця (стенокардії, інфаркті міокарду) у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при ішемічній хворобі серця (стенокардії, інфаркті міокарду) у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.
4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.
5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.
7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.
8. Рекомендации по реабилитации при заболеваниях сердца: пер. с англ. Амер. ассоц. по реабилитации больных с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхат. систем. – Киев: Олимп. лит., 2011. – 240 с.
9. Лазебник Л.Б. ИБС у пожилых. – М.: Боргес, 2003. – 285 с.
10. Коркушко О.В. Сердечно-сосудистая система и возраст (клинико-физиологические аспекты) / О.В. Коркушко. – М.: Медицина, 1983. – 176 с.
11. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

Практичне заняття 3. Фізична терапія при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу артеріальної гіпертензії у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Рекомендации по реабилитации при заболеваниях сердца: пер. с англ. Амер. ассоц. по реабилитации больных с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхат. систем. – Киев: Олимп. лит., 2011. – 240 с.

9. Лазебник Л.Б. Артериальная гипертония у пожилых. – М.: Изд-во МАИ, 2003. – 260 с.

10. Коркушко О.В. Сердечно-сосудистая система и возраст (клинико-физиологические аспекты) / О.В. Коркушко. – М.: Медицина, 1983. – 176 с.

11. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

Практичне заняття 4. Фізична терапія при хронічній серцевій недостатності у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу серцевої недостатності у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при серцевій недостатності у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при серцевій недостатності у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Рекомендации по реабилитации при заболеваниях сердца: пер. с англ. Амер. ассоц. по реабилитации больных с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхат. систем. – Киев: Олимп. лит., 2011. – 240 с.

9. Коркушко О.В. Сердечно-сосудистая система и возраст (клинико-физиологические аспекты) / О.В. Коркушко. – М.: Медицина, 1983. – 176 с.

10. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

Практичне заняття 5. Фізична терапія при необструктивних і обструктивних захворюваннях легень (бронхіт, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма) у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу гострого бронхіту, хронічного необструктивного бронхіту, хронічного обструктивного захворювання легень, бронхіальної астми, у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при необструктивних і обструктивних захворюваннях легень у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при необструктивних і обструктивних захворюваннях легень у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.
7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.
8. Рекомендации по реабилитации при заболеваниях органов дыхания: пер. с англ. Амер. ассоц. по реабилитации больных с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхат. систем. – Киев: Олимп. лит., 2010. – 192 с.
9. Коркушко О.В. Неспецифические заболевания легких в гериатрической практике / О.В. Коркушко. – К.: Здоров'я, 1984. – 224 с.
10. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
11. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології : навчальний посібник / І. М. Григус. – Рівне, 2015. – 186 с.

Практичне заняття 6. Фізична терапія при пневмонії у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу пневмонії у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при пневмонії у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при пневмонії у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основы геронтологии : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.
4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.
5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.
7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

9. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології : навчальний посібник / І. М. Григус. – Рівне, 2015. – 186 с.

Практичне заняття 7. Фізична терапія при легеневої недостатності у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу легеневої недостатності у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при легеневої недостатності у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при легеневої недостатності у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

9. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології : навчальний посібник / І. М. Григус. – Рівне, 2015. – 186 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях опорно-рухового апарату та органів травлення

Лекція 5. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань опорно-рухового апарату (остеоартрозу, остеохондрозу, остеопорозу) у осіб літнього віку; оцінка стану опорно-рухового апарату у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку.

Практичне заняття 8. Фізична терапія при остеоартрозі у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу остеоартрозу у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при остеоартрозі у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при остеоартрозі у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

Практичне заняття 9. Фізична терапія при остеохондрозі та остеопорозі у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу остеохондрозу і остеопорозу у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при остеохондрозі та остеопорозі у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при остеохондрозі та остеопорозі у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.
4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.
5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.
7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.
8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

Практичне заняття 10. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів травлення у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань органів травлення у осіб літнього віку; оцінка стану органів травлення у осіб літнього віку; особливості застосування методів фізичної терапії при захворюваннях органів травлення у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.
4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.
5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

9. Лазебник Л.Б. Заболевания органов пищеварения у пожилых. – М.: Анахарсис, 2003. – 203 с.

Практичне заняття 11. Фізична терапія при захворюваннях шлунку та кишок у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань шлунку (гастрит, виразкова хвороба) та кишок у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при захворюваннях шлунку та кишок у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях шлунку та кишок у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

9. Лазебник Л.Б. Заболевания органов пищеварения у пожилых. – М.: Анахарсис, 2003. – 203 с.

Практичне заняття 12. Фізична терапія при захворюваннях жовчовивідних шляхів та печінки у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань жовчовивідних шляхів(жовче-кам'яна хвороба) та печінки (гепатити) у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при захворюваннях жовчовивідних шляхів та печінки у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях жовчовивідних шляхів (жовче-кам'яна хвороба) та печінки (гепатити) у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

9. Лазебник Л.Б. Заболевания органов пищеварения у пожилых. – М.: Анахарсис, 2003. – 203 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях різних органів і систем

Практичне заняття 13. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях периферійної та центральної нервової системи, хвороби Паркінсона та Альцгеймера у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань периферійної (радикуліт, неврити окремих нервів) та центральної нервової (інсульт) у осіб літнього віку, хвороби Паркінсона і Альцгеймера у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при захворюваннях периферійної та центральної

нервової; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях периферійної та центральної нервової у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології. Частина перша. - Полтава : [б. и.], 2011. - 164 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 4 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2008. - 528 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

9. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи : Навч. посібник. – К.: Олімпійська література, 2006. – 196 с.

Практичне заняття 14. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку, цукровий діабет, ожиріння та подагра у осіб літнього віку; оцінка стану здоров'я при захворюваннях ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при захворюваннях ендокринної системи (цукровий діабет) та обміну речовин (ожиріння, подагра) у осіб літнього віку.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за

ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології. Частина перша. - Полтава : [б. и.], 2011. - 164 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

Практичне заняття 15. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях сечовидільної системи та статевих органів у осіб літнього віку.

Основні питання / ключові слова: Особливості перебігу захворювань сечовидільної системи та статевих органів у осіб літнього віку, сече-кам'яна хвороба у осіб літнього віку, простатит та доброякісна гіперплазія передміхурової залози у літніх чоловіків; оцінка стану здоров'я при захворюваннях сечовидільної системи та статевих органів у осіб літнього віку; застосування методів фізичної терапії при сече-кам'яній хворобі у осіб літнього віку, при простатиті та доброякісній гіперплазії передміхурової залози у літніх чоловіків.

Рекомендована література

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.

3. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології. Частина перша. - Полтава : [б. и.], 2011. - 164 с.

4. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.

5. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.

6. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 4 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2008. - 528 с.

7. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.

8. Лікувальна фізична культура : Підручник / В.С. Сокольський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1	–	–
Відвідування семінарських занять									
Відвідування практичних занять	1	1	1	1	6	1	4	1	4
Робота на семінарському занятті									
Робота на практичному занятті	10	1	10	6	60	5	50	3	30
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)									
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ									
Разом			43		98		85		64
Максимальна кількість балів : 290									
Розрахунок коефіцієнта : $290 / 100 = 2,98$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль 1. Фізична терапія в геріатрії: загальні питання (8 год.)		
1. Роль та загальні особливості фізичної терапії у людей літнього віку. 2. Оцінка стану здоров'я людей літнього віку. Діагностичне та реабілітаційне обстеження геріатричних хворих. 3. Фізична (рухова) активність у людей літнього віку як основа фізичної терапії.	Поточний	5
Змістовий модуль 2. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях органів кровообігу та дихання (16 год.)		
4. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів кровообігу у осіб літнього віку. 5. Фізична терапія при ішемічній хворобі серця у осіб літнього віку. 6. Фізична терапія при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку. 7. Фізична терапія при хронічній серцевій недостатності у осіб літнього віку. 8. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів дихання у осіб літнього віку. 9. Фізична терапія при необструктивних і обструктивних захворюваннях легень (бронхіт, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма) у осіб літнього віку. 10. Фізична терапія при пневмонії у осіб літнього віку . 11. Фізична терапія при легеневої недостатності у осіб літнього віку.	Поточний	5
Змістовий модуль 3. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях опорно-рухового апарату та органів травлення (12 год.)		

Змістовий модуль теми курсу	Академічний контроль	Бали
12. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку. 13. Фізична терапія при остеоартрозі у осіб літнього віку. 14. Фізична терапія при остеохондрозі та остеопорозі у осіб літнього віку. 15. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів травлення у осіб літнього віку. 16. Фізична терапія при хворобах шлунку та кишок у осіб літнього віку. 17. Фізична терапія при захворюваннях жовчовивідних шляхів та печінки у осіб літнього віку.	Поточний	5
Змістовий модуль 4. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях різних органів і систем (6 год.)		
18. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях периферійної та центральної нервової системи, хвороби Паркінсона та Альцгеймера у осіб літнього віку. 19. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку. 20. Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях сечовидільної системи та статевих органів у осіб літнього віку.	Поточний	5
Всього: 42 годин		20

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — модульне письмове тестування.

Критерії оцінювання модульного письмове тестування:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	24 - 25
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	21 - 23
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	18 – 20
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	13 – 17
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	10 -13
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6 – 9
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-5

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма контролю — екзамен.

Умови допуску — 35 і більше балів.

Критерії оцінювання екзамену:

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	36 – 40
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	31 – 35
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	21 – 30
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	16-20
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	11-15
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	6-10

6.5. Орієнтовний перелік питань до екзамену.

1. Роль фізичної терапії відновленні та збереженні здоров'я осіб літнього віку.
2. Особливості застосування методів фізичної терапії у людей літнього віку.
3. Методи оцінки стану здоров'я застосовуються при фізичної терапії у осіб літнього віку.
4. Загальні особливості діагностичного обстеження осіб літнього віку.
5. Роль рухової активності як основи фізичної терапії у осіб літнього віку.
6. Особливості рухової активності осіб літнього віку. Глобальні рекомендації ВООЗ по фізичній активності для збереження здоров'я у осіб літнього віку.
7. Діагностика стану рухової активності у осіб літнього віку.
8. Застосування методів рухової активності осіб літнього віку.
9. Особливості перебігу захворювань органів кровообігу у осіб літнього віку.
10. Оцінка стану органів кровообігу у осіб літнього віку.
11. Особливості застосування методів фізичної терапії при захворюваннях органів кровообігу у осіб літнього віку.
12. Особливості перебігу стенокардії у осіб літнього віку. Оцінка стану здоров'я при стенокардії у осіб літнього віку.
13. Особливості перебігу інфаркту міокарда у осіб літнього віку. Оцінка стану здоров'я при інфаркті міокарду у осіб літнього віку.
14. Застосування методів фізичної терапії при стенокардії у осіб літнього віку.
15. Застосування методів фізичної терапії при інфаркті міокарду у осіб літнього віку.
16. Особливості перебігу артеріальної гіпертензії у осіб літнього віку. Оцінка стану здоров'я при артеріальної гіпертензії у осіб літнього віку.
17. Застосування методів фізичної терапії при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку.
18. Особливості перебігу серцевої недостатності у осіб літнього віку. Оцінка стану здоров'я при серцевій недостатності у осіб літнього віку.
19. Застосування методів фізичної терапії при серцевій недостатності у осіб літнього віку.
20. Особливості перебігу захворювань органів дихання (острий і хронічний бронхіт, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пневмонія) у осіб літнього віку.
21. Оцінка стану органів дихання у осіб літнього віку.
22. Особливості застосування методів фізичної терапії при захворюваннях органів дихання у осіб літнього віку.

23. Застосування методів фізичної терапії при необструктивних захворюваннях легень (гострий бронхіт, хронічний необструктивний бронхіт) у осіб літнього віку.
24. Застосування методів фізичної терапії при хронічному обструктивному захворюванні легень у осіб літнього віку.
25. Застосування методів фізичної терапії при бронхіальній астмі у осіб літнього віку.
26. Застосування методів фізичної терапії при пневмонії у осіб літнього віку.
27. Особливості перебігу легеневої недостатності у осіб літнього віку.
28. Застосування методів фізичної терапії при легеневій недостатності у осіб літнього віку.
29. Особливості перебігу захворювань опорно-рухового апарату (остеоартроз, остеопороз, остеохондроз) у осіб літнього віку.
30. Оцінка стану опорно-рухового апарату у осіб літнього віку.
31. Особливості застосування методів фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку.
32. Застосування методів фізичної терапії при остеоартрозі у осіб літнього віку.
33. Застосування методів фізичної терапії при остеопорозі у осіб літнього віку.
34. Застосування методів фізичної терапії при остеохондрозі у осіб літнього віку.
35. Особливості перебігу захворювань органів травлення у осіб літнього віку.
36. Оцінка стану органів травлення у осіб літнього віку.
37. Особливості застосування методів фізичної терапії при захворюваннях органів травлення у осіб літнього віку.
38. Застосування методів фізичної терапії при гастриті у осіб літнього віку.
39. Застосування методів фізичної терапії при виразковій хворобі у осіб літнього віку.
40. Застосування методів фізичної терапії при холециститі і жовчно-кам'яній хворобі у осіб літнього віку.
41. Застосування методів фізичної терапії при захворюваннях кишок у осіб літнього віку.
42. Особливості перебігу захворювань периферійної (радикуліт, неврити окремих нервів кінцівок) і центральної нервової системи (інсульт) у осіб літнього віку.
43. Характеристика хвороб Паркінсона і Альцгеймера.
44. Оцінка стану здоров'я при захворюваннях периферійної та центральної нервової у осіб літнього віку.
45. Застосування методів фізичної терапії при захворюваннях периферійної (радикуліт, неврити окремих нервів кінцівок) у осіб літнього віку.

46. Застосування методів фізичної терапії при інсультах у осіб літнього віку.
47. Застосування методів фізичної терапії при хворобі Паркінсона.
48. Застосування методів фізичної терапії при хворобі Альцгеймера.
49. Особливості перебігу захворювань ендокринної системи (цукровий діабет) та обміну речовин (ожиріння, подагра) у осіб літнього віку.
50. Оцінка стану здоров'я при захворюваннях ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку.
51. Застосування методів фізичної терапії при цукровому діабеті у осіб літнього віку.
52. Застосування методів фізичної терапії при ожирінні у осіб літнього віку.
53. Застосування методів фізичної терапії при подагрі у осіб літнього віку.
54. Особливості перебігу захворювань сечовидільної системи у осіб літнього віку та статевих органів у літніх чоловіків.
55. Оцінка стану здоров'я при захворюваннях сечовидільної системи у осіб літнього віку та статевих органів у літніх чоловіків.
56. Застосування методів фізичної терапії при сече-кам'яній хворобі у осіб літнього віку.
57. Застосування методів фізичної терапії при простатиті та доброякісній гіперплазії передміхурової залози у літніх чоловіків.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно <i>Знання, виконання в повному обсязі з незначною кількістю (1-2) несуттєвих помилок (вищий рівень)</i>	90-100
Дуже добре <i>Знання, виконання в повному обсязі зі значною кількістю (3-4) несуттєвих помилок (вище середнього рівень)</i>	82-89
Добре <i>Знання, виконання в неповному обсязі з незначною кількістю (1-2) суттєвих помилок (середній рівень)</i>	75-81
Задовільно <i>Знання, виконання в неповному обсязі зі значною кількістю (3-5) суттєвих помилок/недоліків (нижче середнього рівень)</i>	69-74
Достатньо <i>Знання, виконання в неповному обсязі, але є достатніми і задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання (нижче середнього рівень)</i>	60-68
Незадовільно <i>Знання, виконання недостатні і не задовольняють мінімальні вимоги результатів навчання з можливістю повторного складання модулю (низький рівень)</i>	35-59
Незадовільно <i>З обов'язковим повторним курсом модуля (знання, вміння відсутні)</i>	1-34

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом 120 год.: лекції - 10 год., практ. заняття - 30 год., самостійна робота - 42 год., модульн. контроль - 8 год., екзамен - 2 год.

Модулі	ЗМ 1. Фізична терапія в геріатрії : загальні питання (43 бали)	
Лекції	1	2
Теми лекцій	Роль та загальні особливості фізичної терапії у осіб літнього віку	Оцінка стану здоров'я осіб літнього віку. Діагностичне та реабілітаційне обстеження геріатричних хворих
Лекції, відвід. (бали)	1	1
Практичні заняття	1	
Теми практичних занять	Фізична (рухова) активність у осіб літнього віку як основа фізичної терапії	
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	10+1	
Самост. роб, (бали)	5	
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №1 (25 б.)	
Підсум. контроль		

Модулі	ЗМ 2. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях органів кровообігу та дихання (98 бали)		
Лекції	3		
Теми лекцій	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів кровообігу у осіб літнього віку		
Лекції, відвід. (бали)	1		
Практичні заняття	2	3	4
Теми практичних занять	Фізична терапія при ішемічній хворобі серця у осіб літнього віку	Фізична терапія при артеріальній гіпертензії у осіб літнього віку	Фізична терапія при хронічній серцевій недостатності у осіб літнього віку
Робота на практич. зан. + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1
Самост. роб, (бали)			
Види пот. контр. (бали)			
Підсум. контроль			

Модулі	ЗМ 2. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях органів кровообігу та дихання (продовження) (98 бали)		
Лекції	4		
Теми лекцій	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів дихання у осіб літнього віку		
Лекції, відвід. (бали)	1		
Практичні заняття	5	6	7
Теми практичних занять	Фізична терапія при необструктивних і обструктивних захворюваннях легень (бронхіт, хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма) у осіб літнього віку	Фізична терапія при пневмонії у осіб літнього віку	Фізична терапія при легеневій недостатності у осіб літнього віку
Робота на практич. зан. + відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	5		
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №2 (25 б.)		
Підсум. контроль			

Модулі	ЗМ 3. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях опорно-рухового апарату та органів травлення (85 бали)				
Лекції	5				
Теми лекцій	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях опорно-рухового апарату у осіб літнього віку				
Лекції, відвід. (бали)	1				
Практичні заняття	8	9	10	11	12
Теми практичних занять	Фізична терапія при остеоартрозі у осіб літнього віку	Фізична терапія при остеохондрозі та остеопорозі у осіб літнього віку	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях органів травлення у осіб літнього віку	Фізична терапія при захворюваннях шлунку та кишок у осіб літнього віку	Фізична терапія при захворюваннях жовчовивідних шляхів та печінки у осіб літнього віку
Робота на практ. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1	10+1	10+1
Самост. роб, (бали)	5				
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №4 (25 б.)				
Підсум. контроль					

Модулі	ЗМ 4. Фізична терапія у осіб літнього віку при ураженнях різних органів і систем (64 бали)		
Практичні заняття	13	14	15
Теми практичних занять	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях периферійної та центральної нервової системи, хвороби Паркінсона та Альцгеймера у осіб літнього віку	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях ендокринної системи та обміну речовин у осіб літнього віку	Особливості перебігу, оцінки стану здоров'я та фізичної терапії при захворюваннях сечовидільної системи та статевих органів у осіб літнього віку.
Робота на практич. зан.+відвід. (бали)	10+1	10+1	10+1
Самост. роб. (бали)	5		
Види пот. контр. (бали)	Мод. контр. робота №4 (25 б.)		
Підсум. контроль	Екзамен – 2 год.		

8. Рекомендовані джерела

Основна:

1. Мухін В.М. Фізична реабілітація. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К.: Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
2. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
3. Михалюк Е.Л., Малахова С.Н., Черепок А.А. Общие основы физической реабилитации. Лечебная физическая культура в системе физической реабилитации. Учебно-методическое пособие. - Запорожье: ЗГМУ, 2013. - 126 с.
4. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології : навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів. Частина перша. - Полтава : Копір-Сервіс, 2011. - 162 с.
5. Кайдишев І.П., Борзих О.А. Основи геронтології. Частина перша. - Полтава : [б. и.], 2011. - 164 с.
6. Гериатрия: Учеб. пособие / Д.Ф. Чеботарев, В.В. Фролькис, О.В. Коркушко и др.; под ред. Д.Ф. Чеботарева. – М.: Медицина, 1990. – 280 с.
7. Коркушко О.В. Чеботарев Д.Ф., Калиновская Е.Г. Гериатрия в терапевтической практике. – К.: Здоров'я, 1993. – 840 с.
8. Журавлева Т.П. Основы гериатрии : учебное пособие. – 2-е изд. – М. : ФОРУМ: ИНФРА-М, 2007. – 288 с.
9. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. / под ред. акад. РАМН, проф. В.Н. Ярыгина, проф. А.С. Мелентьева. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – Том 1. Основы геронтологии. Общая гериатрия. – 720 с.
10. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. / под ред. акад. РАМН, проф. В.Н. Ярыгина, проф. А.С. Мелентьева. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. — Т. 2. Введение в клиническую гериатрию. — 784 с.
11. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 3 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2007. - 896 с.
12. Руководство по геронтологии и гериатрии : в 4 т. Т. 4 : Клиническая гериатрия / под ред. В.Н. Ярыгина, А.С. Мелентьева. - Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2008. - 528 с.
13. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / За ред. В.В. Клапчука, О.С. Полянської. – Чернівці: Прут, 2006. – 208 с.
14. Практикум по лечебной физкультуре в терапии / А.А. Лыков, Л.П. Середенко, Н.О. Добровольская. – Донецк, 2001. – 175 с.
15. Епифанов В.А. Лечебная физическая культура : учебное пособие. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2006. – 568 с.
16. Рекомендации по реабилитации при заболеваниях органов дыхания: пер. с англ. Амер. ассоц. по реабилитации больных с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхат. систем. – Киев: Олимп. лит., 2010. – 192 с.

17. Рекомендации по реабилитации при заболеваниях сердца: пер. с англ. Амер. ассоц. по реабилитации больных с заболеваниями сердечно-сосудистой и дыхат. систем. – Киев: Олимп. лит., 2011. – 240 с.

18. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології : навчальний посібник / І. М. Григус. – Рівне, 2015. – 186 с.

19. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи : Навч. посібник. – К.: Олімпійська література, 2006. – 196 с.

Додаткова:

1. Коркушко О.В. Сердечно-сосудистая система и возраст (клинико-физиологические аспекты) / О.В. Коркушко. – М.: Медицина, 1983. – 176 с.

2. Коркушко О.В. Неспецифические заболевания легких в гериатрической практике / О.В. Коркушко. – К.: Здоров'я, 1984. – 224 с.

3. Коркушко О.В. Система свертывания крови при старении / О.В. Коркушко, А.Н. Коваленко. – К.: Здоров'я, 1988. – 216 с.

4. Котельников Г.П, Яковлев О.Г. Практическая гериатрия. – Самара, 1995. – 614 с.

5. Христич Т.М. Хронічний бронхіт варіанти та гериатричні особливості перебігу, диференційована фармакотерапія. – Чернівці, 2001. – 226 с.

6. Денисова Т.П. Клиническая геронтология : избранные лекции. – М.: Медицинское информационное агентство, 2008. – 242 с.

7. Воробьева, Т.Е. Гериатрия : краткое учебное пособие. - Ростов н/Д: Феникс, 2009. – 157 с.

8. Хавинсон В.Х. Избранные лекции по геронтологии. - Прайм-Еврознак, 2009. – 890 с.

9. Лазебник Л.Б. Заболевания органов пищеварения у пожилых. – М.: Анахарсис, 2003. – 203 с.

10. Лазебник Л.Б. ИБС у пожилых. – М.: Боргес, 2003. – 285 с.

11. Лазебник Л.Б. Артериальная гипертония у пожилых. – М.: Изд-во МАИ, 2003. – 260 с.

12. Пешкова О. В. Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів : навчальний посібник / О. В. Пешкова. – Харків : СПДФО, 2011. – 312 с.

8. Полянська О

9. Додаткові ресурси

<http://gelib.ru/books/item/f00/s00/z00000008/index.shtml> — гериатрія.